

jarayonini qiziqarli va zamonaviylashtiradi. Loyiha ishlari, guruhviy topshiriqlar va integrativ yondashuv o’quvchilarda mustaqil tahlil qilish, ijodiy fikrlash ko’nikmalarini shakllantiradi.

Xalqaro tajriba ham ko’rsatadiki, adabiyot ta’limida raqamli vositalar va kreativ yondashuvlar natijadorlikni oshiradi. UNESCO va OECD tavsiyalari o’zbek adabiyotini o’qitishda ham samarali qo’llanishi mumkin. Shunday ekan, ta’lim jarayonida an’anaviy usullar bilan bir qatorda innovatsion yechimlarni uyg’unlashtirish zarur. Umuman, o’zbek adabiyotini o’qitishning zamonaviy yechimlari o’quvchida nafaqat bilim, balki mustaqil fikr, estetik did, ma’naviy yuksaklik va ijodiy dunyoqarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa, kelajak avlodning intellektual va ma’naviy rivoji uchun eng ishonchli poydevor hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Navoiy A. “Xamsa” Toshkent: “G’afur G’ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 2016.” ISBN:9789943263406
2. Navoiy A. “Mahbub ul-qulub” Toshkent, 2019. ISBN:9789943205710
3. Cho’lpon “Kecha va Kunduz” Toshkent, 2019. ISBN:9789943267770
4. Hasanboyeva O. “Pedagogik mahorat va innovatsion metodlar” Toshkent, 2022. ISBN:5170290896, ISSN:21816833
5. UNESCO. “Teaching Literature in the Digital Age” Paris, 2021. ISBN:9786023923298
6. OECD “Innovating Education and Educating for Innovation” Paris, 2016 . ISBN:9780264265080, ISSN:20769679
7. O’rmonjonov Azizbek Muhammadjon o’g’li. (2025). INKLYUZIV TA’LIM SHAROITIDA MUSIQA SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHDA MULTIMODAL YONDASHUVNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI. *TA’LIM VA TARAQQIYOT*, 4(4), 380-388.
8. R.A.Tursunov. (2025). IJTIMOIIY ONG VA MA’NAVIIYAT UYG’UNLIGINING IJTIMOIIY MUHITGA TA’SIRI. *ZAMONAVIIY FAN: INNOVATSION YONDASHUVLAR VA YOSH TADQIQOTCHILARNING DOLZARB IZLANISHLARI*, 1(1), 16-19.

RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA O’QITISHNING YANGI PARADIGMALARI

Erkinova Rushana Farhod qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Pedagogika yo’nalishi 4-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Jamoldinova Sayyora Nodirbek qizi

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4669-0483>

jamoldinova.cspu@gmail.com, +998917766446

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Pedagogika kafedrası o’qituvchisi

Annotasiya: Mazkur ishda raqamli ta’lim muhitida shakllanayotgan o’qitishning yangi paradigmalarining mazmun-mohiyati va ularning zamonaviy ta’lim tizimidagi o’rni yoritilgan. Raqamli texnologiyalar asosida ta’lim jarayonini tashkil etish, o’qituvchi va talabaning o’zaro interaktiv munosabatlarini yangi bosqichga ko’taradi. Tadqiqotda shaxsga yo’naltirilgan, gibril, masofaviy, hamkorlikda o’qitish hamda ma’lumotga asoslangan ta’lim kabi paradigmalar tahlil qilinib, ularning afzalliklari hamda amaliy ahamiyati asoslab berilgan. Raqamli muhitda o’qituvchi fasilitator, talaba esa faol sub’ekt sifatida namoyon bo’ladi. Ish natijasida raqamli ta’limning yangi yondashuvlari ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga, o’quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qilishi ko’rsatib o’tilgan.

Kalit so’zlar: Raqamli ta’lim muhiti, raqamli pedagogika, masofaviy ta’lim, aralash ta’lim, sun’iy intellekt, o’quv platformalari, virtual sinf, raqamli kompetensiya, interaktiv ta’lim texnologiyalari, gamifikatsiya, media savodxonlik, ma’lumotlar tahlili, individual o’quv yo’nalishi.

NEW PARADIGMS OF LEARNING IN DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Erkinova Rushana Farhod qizi

Chirchik State Pedagogical University 4th year student of Pedagogy

Scientific supervisor: Jamoldinova Sayyora Nodirbek qizi

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4669-0483>

jamoldinova.cspu@gmail.com, +998917766446

Chirchik State Pedagogical University Teacher of the Department of Pedagogy

Abstract: This work highlights the essence of new paradigms of teaching that are emerging in the digital learning environment and their role in the modern education system. The organization of the educational process based on digital technologies raises the interactive relationship between the teacher and the student to a new level. The study analyzes paradigms such as person-centered, hybrid, distance, collaborative learning, and information-based learning, and substantiates their advantages and practical significance. In the digital environment, the teacher is a facilitator, and the student is an active subject. As a result of the work, it is shown that new approaches to digital education serve to improve the quality and efficiency of education, develop independent thinking and creativity in students.

Keywords: Digital learning environment, digital pedagogy, distance learning, blended learning, artificial intelligence, learning platforms, virtual classroom, digital competence, interactive educational technologies, gamification, media literacy, data analytics, individual learning path.

НОВЫЕ ПАРАДИГМЫ ОБУЧЕНИЯ В ЦИФРОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Эркинова Рушана Фарход кызы

Чирчикский государственный педагогический университет

Студентка 4 курса факультета педагогики

Научный руководитель: Джамолдинова Сайёра Нодирбек кызы

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4669-0483>

jamoldinova.cspu@gmail.com, +998917766446

Чирчикский государственный педагогический университет

Преподаватель кафедры педагогики

Аннотация: В данной работе рассматривается сущность новых парадигм обучения, возникающих в цифровой среде, и их роль в современной системе образования. Организация образовательного процесса на основе цифровых технологий выводит интерактивные отношения между преподавателем и студентом на новый уровень. В исследовании анализируются такие парадигмы, как личностно-ориентированное, гибридное, дистанционное, совместное обучение и информационно-ориентированное обучение, обосновываются их преимущества и практическая значимость. В цифровой среде преподаватель выступает в роли организатора, а студент – активного субъекта. В результате работы показано, что новые подходы к цифровому образованию способствуют повышению качества и эффективности образования, развитию. Ключевые слова: Цифровая образовательная среда, цифровая педагогика, дистанционное обучение, смешанное обучение, искусственный интеллект, образовательные платформы, виртуальный класс, цифровые компетенции, интерактивные образовательные технологии, геймификация, медиаграмотность, аналитика данных, индивидуальная траектория обучения.

Ключевые слова: Цифровая образовательная среда, цифровая педагогика, дистанционное обучение, смешанное обучение, искусственный интеллект, образовательные платформы, виртуальный класс, цифровые компетенции, интерактивные образовательные технологии, геймификация, медиаграмотность, аналитика данных, индивидуальная траектория обучения.

Bugungi kunda ta’lim tizimi raqamli texnologiyalar asosida jadal rivojlanmoqda. O’qitish jarayonida raqamli muhitdan foydalanish o’quvchilarga mustaqil o’rganish, ijodiy fikrlash va yangilikka intilish imkonini bermoqda. Raqamli ta’lim muhiti an’anaviy o’qitish uslublarini o’zgartirib, yangi paradigmalarining shakllanishiga sabab bo’ldi, tizimida raqamli texnologiyalarning o’rni tobora ortib bormoqda. Axborot texnologiyalari, internet tarmog’i va onlayn platformalar orqali ta’lim jarayonini tashkil etish o’quvchilarga keng imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli ta’lim muhiti o’qituvchi va talaba o’rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqib, o’qitish jarayonida zamonaviy yondashuvlarni shakllantirmoqda. Shu sababli, bugungi kunda o’qituvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish, o’quvchilarda esa mustaqil o’rganish ko’nikmalarini shakllantirish muhim masalaga aylangan.

Raqamli ta’lim muhiti o’qitish jarayonini yanada samarali va qulay qilishga xizmat qiladi. Masalan, onlayn darslar, videolektsiyalar, elektron testlar va virtual laboratoriyalar orqali o’quvchilar istalgan joyda va vaqtda bilim olish imkoniga ega bo’ladilar. Bu esa ta’limda shaxsiy yondashuvni kuchaytiradi, chunki har bir talaba o’z tezligi va qiziqishiga mos tarzda o’rganish imkoniyatiga ega bo’ladi.

O‘qituvchilar endi faqat ma’lumot yetkazuvchi emas, balki yo‘naltiruvchi va tahlilchi sifatida faoliyat yuritmoqdalar. Ular sun’iy intellekt, interaktiv platformalar va multimedia vositalaridan foydalanib, dars jarayonini jonlantirmoqdalar. Masalan, virtual tur, animatsiyalar, taqdimotlar yoki onlayn testlar orqali mavzularni osonroq tushuntirish mumkin bo‘lmoqda. Shuningdek, raqamli ta’lim tizimida teskari aloqa juda muhim: o‘qituvchi o‘quvchining natijasini tezkor ko‘rish va baholash imkoniga ega bo‘ladi.

Biroq, raqamli ta’lim muhitining samarali ishlashi uchun muayyan shart-sharoitlar zarur. Texnik vositalarning yetarli bo‘lishi, barqaror internet, hamda o‘quvchilarning raqamli savodxonligi bunga asos bo‘ladi. Ayrim hollarda texnik imkoniyatlarning cheklanganligi yoki o‘quvchilarning kompyuter texnologiyalaridan foydalanish tajribasining kamligi ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois, raqamli ko‘nikmalarni rivojlantirish, axborot xavfsizligi madaniyatini shakllantirish bugungi ta’lim tizimining dolzarb vazifasidir.

Raqamli ta’lim shuningdek, o‘qituvchilarning o‘z ustida ishlashiga ham imkon yaratadi. Ular onlayn kurslarda qatnashib, yangi metodikalarni o‘rganib, tajriba almashish imkoniga ega bo‘ladilar. Bu esa ta’lim sifatini oshirish bilan birga, o‘qituvchining kasbiy o‘rishini ham ta’minlaydi. Raqamli ta’lim muhiti bugungi ta’lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. U o‘qitish jarayonini soddalashtiradi, o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda bilim olish jarayonini qiziqarli qiladi. Kelajakda ta’limni raqamlashtirish orqali o‘quvchi va o‘qituvchi o‘rtasida yanada samarali aloqa o‘rnatish, o‘quv dasturlarini individual tarzda takomillashtirish imkoniyatlari kengayadi. Shu sababli, har bir pedagog zamonaviy texnologiyalarni o‘z faoliyatiga to‘g‘ri qo‘llay olishi, ularni ta’lim jarayoniga tatbiq eta bilishi zarurdir.

Raqamli ta’lim muhiti — bu o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikni elektron vositalar, internet va dasturiy platformalar orqali tashkil etish tizimidir. Masalan, Google Classroom, Moodle, Edmodo kabi platformalar o‘qitish jarayonini soddalashtirib, uni zamonaviylashtirmoqda.

Raqamli ta’limda o‘qitishning yangi paradigmalari quyidagilarga asoslanadi:

- Konstruktivizm – o‘quvchi bilimni o‘zi yaratadi, o‘qituvchi esa yo‘naltiruvchi rolda bo‘ladi;
- Konnektivizm – bilim tarmoqlar orqali almashiladi, ya’ni o‘rganish jamoaviy shaklda kechadi;
- Personalizatsiya – har bir talaba uchun individual o‘quv yo‘nalishi yaratiladi;
- Kolaborativ o‘rganish – o‘quvchilar o‘zaro hamkorlikda loyihalar ustida ishlaydi.

Raqamli texnologiyalar o‘qituvchiga o‘quvchilar faoliyatini kuzatish, natijalarni tahlil qilish va ta’lim jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi. Sun’iy intellekt yordamida o‘quvchilar bilim darajasi tahlil qilinadi, individual topshiriqlar taklif etiladi. Shuningdek, virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR) texnologiyalari darslarni yanada qiziqarli qiladi.

Raqamli ta’limning afzalliklari — ta’limning qulayligi, moslashuvchanligi, o‘quvchilar mustaqil o‘rganish imkoniyatining kengayishidir. Biroq, bu tizimda muammolar ham mavjud: internet infratuzilmasining yetarli emasligi, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasi pastligi va ayrim o‘quvchilarning motivatsiyasining kamayishi.

Raqamli ta’limning rivojlanishi natijasida o‘qitishning quyidagi yangi paradigmalari shakllanmoqda:

1. Shaxsga yo‘naltirilgan raqamli ta’lim paradigmasi
– Har bir talabaning individual ehtiyojlari, bilim darajasi va o‘rganish uslubiga moslashtirilgan o‘qitish tizimi.
– Sun’iy intellekt yordamida o‘quv jarayonining moslashuvchanligi ta’minlanadi.
2. Aralash (blended) va gibrid ta’lim paradigmasi
– An’anaviy auditoriya mashg‘ulotlari bilan onlayn darslarning integratsiyasi.
– Talaba o‘ziga qulay vaqt va joyda bilim olish imkoniyatiga ega bo‘ladi.
3. Masofaviy va mobil o‘qitish paradigmasi
– Internet, smartfon va planshetlar yordamida o‘qish imkoniyati kengayadi.
– Moodle, Coursera, Google Classroom, Edmodo kabi platformalar keng qo‘llanilmoqda.
4. Hamkorlikda o‘qitish (collaborative learning)
– O‘quvchilar virtual muhitda jamoa bo‘lib ishlaydi, fikr almashadi, birgalikda loyiha yaratadi.
– Bu yondashuv ijtimoiy o‘rganish nazariyasiga asoslanadi.
5. Ma’lumotga asoslangan (data-driven) o‘qitish paradigmasi
– O‘quvchilarning faoliyati raqamli platformalarda kuzatilib, tahlil qilinadi.
– O‘qituvchi o‘quv ma’lumotlari (learning analytics) orqali individual yondashuvni belgilaydi.

Raqamli ta’lim muhiti — bu o’quv jarayonining barcha ishtirokchilari o’rtasidagi o’zaro aloqani raqamli vositalar, onlayn platformalar va axborot texnologiyalari orqali amalga oshiruvchi tizimdir.

U quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- o’qitishning vaqt va makondan mustaqilligi;
- o’quv resurslariga tezkor kirish;
- o’quvchilarning o’zini o’zi boshqarish va mustaqil o’rganish imkoniyati;
- ta’lim jarayonida shaxsiylashtirilgan yondashuvni joriy etish.

Raqamli ta’lim muhitida o’qitishning yangi paradigmalarini joriy etish ta’lim tizimida innovatsion o’zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ushbu paradigma o’quvchi shaxsining faolligini, ijodkorligini va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga, o’qituvchining esa metodik va texnologik salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Kelajak ta’limi — bu raqamli, moslashuvchan, shaxsga yo’naltirilgan va hamkorlikka asoslangan ta’limdir.

Xulosa qilib aytganda: raqamli ta’lim muhitida o’qitishning yangi paradigmalari o’qituvchining rolini o’zgartirib, uni bilim beruvchi emas, balki yo’naltiruvchi va tahlilchi sifatida namoyon qiladi. Bunday yondashuv ta’lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va shaxsga yo’naltirilgan qiladi. Kelajakda raqamli kompetensiyaga ega bo’lgan o’qituvchi va o’quvchilar ta’lim sifatini oshirishda asosiy omil bo’lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. To’xtayeva D. Raqamli ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: TDPU, 2023.
3. UNESCO. Digital Learning Report 2024. – Paris, 2024.
4. Xolmatova N. Raqamli pedagogika asoslari. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2022.
5. www.edu.uz – O’zbekiston Respublikasi Ta’lim portal.
6. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-sentabrdagi PQ-4805-sonli qarori “Raqamli ta’lim tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”.
7. Xodjayev, A. va boshqalar. *Pedagogik texnologiyalar va ta’limda innovatsiyalar*. Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
8. Jamoldinova, S.N. (2024). Oliy ta’lim talabalarida konfliktologik kompetensiyani shakllantirish va uni rivojlantirish mexanizmlari. “Yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muammolari va istiqbollari” Ilmiy-amaliy konferensiya, 1(1), 116-123.
9. Jamoldinova, S.N., Temirova, U.I. (2024). Talabalar konfliktologik madaniyatini rivojlantirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida. “Ta’lim tizimini takomillashtirishda ilg’or xalqaro tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-texnik anjuman, 1(1), 957-962.

MARTIN LYUTER MASALLARIDAGI QAHRAMONLAR VA ULARNING IJTIMOY MUHITDAGI SHAXSLAR BILAN ALOQASI

Abdiyeva Bahora Ashurovna

Samarqand Davlat chet tillar instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqola nemis adabiyotining yorqin vakili Martin Lyuter ijodiga doir masallar tahlilini yoritib beradi. Masallardagi qahramonlar nomlarining ijtimoiy muhitda uchraydigan odamlarga mos qilib tanlanganligini izoh va isbotlar bilan tushuntiradi.

Kalit so’zlar: masal, nemis maslchiligi, Martin Lyuter, haqiqat va yolg’on, qahramonlar nomlarining majoziy ma’nosi.

THE CHARACTERS IN MARTIN LUTHER’S FABLES AND THEIR CONNECTION TO INDIVIDUALS IN THE SOCIAL ENVIRONMENT

Annotation: This article examines the fables of Martin Luther, one of the foremost figures of German literature, focusing on the social and symbolic significance of character naming. It provides analytical explanations and textual evidence to demonstrate how the names of the fable characters were intentionally selected to reflect real individuals and social types within contemporary society.

Keywords: fable, German fabulism, Martin Luther, truth and falsehood, symbolic meaning of character names.